

2021-04-29

Diarienummer

MN 2021/0049.2

Ursula Gårdendahl
Kommunjurist

Yttrande med anledning av JO-anmälan

Förslag till beslut

Miljönämnden beslutar

att anta förvaltningens yttrande som sitt eget.

Sammanfattning

Riksdagens ombudsmän har skickat en begäran om upplysningar och yttrande till miljönämnden i Lunds kommun. Saken gäller ett klagomål mot miljönämnden i Lunds kommun med anledning av att en ledamot av nämnden i tjänsten har använt sin privata e-postadress i sin kommunikation med en medborgare.

Underlag för beslutet

- MN tjänsteskrivelse 2021-04-29 Yttrande med anledning av JO-anmälan, dnr 2021/0049.2
- Remiss från Riksdagens Ombudsmän, dnr 2021/0049.1
- Riktlinjer till förtroendevalda om posthantering

Ärendet

Bakgrund

Ett antal personer, nedan "anmälarna", hade i en e-post inkommen 2021-01-22 uppmärksammat bland annat miljönämnden om ett befarat behov av tillsyn. E-posten rubricerades "Anmälan om tillsyn och bristande kontroll" (dnr MF 2021/130) och skickades till samtliga ledamöter av miljönämnden och byggnadsnämnden, kommunledningen, samt enskilda handläggare och berörda chefer på miljöförvaltningen respektive stadsbyggnadskontoret. Verksamheten som utpekades bedrev återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål.

Miljönämnden vidtog sedvanliga åtgärder med anledning av den inkomna anmälan och hanterade anmälarnas frågeställningar. En ledamot av miljönämnden besvarade dessutom på eget initiativ anmälarnas e-post. Viss kommunikation per e-post utväxlades

2021-04-29

Diarienummer

MN 2021/0049.2

mellan anmälarna och ledamoten. Ledamotens e-post skickades från hans privata e-postadress men undertecknades med "Ledamot av Miljönämnden". Efter avslutad utväxling sände ledamoten kopia på samtliga e-postmeddelanden, inkommande och utgående, till förvaltningsbrevlådan för registrering.

Föredragning

JO-anmälan

En av mottagarna av ledamotens e-post har till JO anmält att ledamoten använt sin privata e-postadress i tjänsten.

Av JO-anmälan framgår vidare att ledamoten ska ha hållit en nedvärderande ton mot de omständigheter som anmälarna påtalat i sin "Anmälan om tillsyn och bristande kontroll", detta genom formuleringen "Försök att inse att modernisering och utvidgning är en förutsättning för dess överlevnad." i e-post daterad 2021-01-30.

Miljönämnden har i remiss från JO 2021-04-09 uppmanats att lämna ett yttrande över det som framkommer av anmälan. Ledamoten ifråga ska beredas tillfälle att lämna synpunkter, att så har skett ska framgå särskilt av remissvaret till JO. Nämnden ska vidare redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Ledamotens synpunkter

Berörd ledamot har i möte med de beredande i ärendet; miljönämndens ordförande, miljödirektören och undertecknad kommunjurist, redogjort för sin uppfattning beträffande inkommen anmälan. Relevanta synpunkter framgår nedan under miljönämndens bedömning.

Miljönämndens bedömning

Privat e-postadress

Bestämmelser om allmänna handlingar och rätten att ta del av dessa finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Av 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslag (2009:400) OSL följer bland annat att allmänna handlingar ska registreras så snart de har kommit in till eller upprättats hos en myndighet. Undantag gäller beträffande handlingar som inte omfattas av sekretess, dessa behöver inte registreras om de hålls ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in eller upprättats. Registreringsskyldigheten omfattar därmed endast handlingar för vilka sekretess gäller.

Har en myndighet väl bestämt sig för ett förfarande ska det också gälla konsekvent inom myndigheten.

2021-04-29

Diarienummer

MN 2021/0049.2

En myndighet ska ta hänsyn till rätten att ta del av allmänna handlingar när den organiserar hanteringen av sådana handlingar och vid övrig hantering av allmänna handlingar, detta framgår av 4 kap. 1 § OSL. Myndigheten ska bland annat särskilt se till att allmänna handlingar kan lämnas ut med den skyndsamhet som krävs enligt tryckfrihetsförordningen, att allmänna handlingar kan skiljas från andra handlingar och att rätten att ta del av allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen säkerställs samtidigt som sekretesskyddet upprätthålls. Av 4 kap 1 § OSL följer vidare att myndigheten särskilt ska beakta bland annat att enskilda bör ges goda möjligheter att söka allmänna handlingar.

Härutöver följer en serviceskyldighet enligt förvaltningslagen (2017:900) FL, samt ett krav på myndigheten att vara tillgänglig för kontakt med enskilda.

JO har ofta uttryckt att det är önskvärt att handlingar som ges in till myndigheten på annat sätt än per ordinär post diarieförs i nära anslutning till ingivandet.

Miljönämnden är väl medveten om att i syfte att bereda ärenden ändamålsenligt behöver beslutsfattaren ha tillgång till samtliga handlingar av betydelse för ärendet. Det finns en uppenbar risk att information i handlingar som möjligtvis skickats från eller kommit in till enskilda ledamöters eller handläggares privata e-postadresser inte kommer beslutsfattaren tillhanda. Sådana uppgifter riskerar vidare att inte kunna begäras ut av enskilda då myndigheten saknar kännedom om uppgifterna, något som strider mot regelverket i bland annat tryckfrihetsförordningen och OSL samt inskränker enskildas rätt till insyn i myndighetens verksamhet. När den privata e-postadressen används kan det finnas en risk för att uppgifter röjs eller att enskilda misstänker att syftet är att undvika att uppgifterna blir offentliga. Det kan vidare uppstå tveksamhet beträffande gränsen mellan ren information och myndighetsutövning, samt i vilken egenskap eller tjänstefunktion som en ledamot eller handläggare svarar den enskilde.

Beslutet angående verksamhetsutövarens anmälan enligt miljöbalken hade vid tillfället för inkomsten "Anmälan om tillsyn och bristande kontroll" ännu inte fått laga kraft, varför det var av vikt för nämnden att hantera frågeställningarna och ett eventuellt behov av ytterligare tillsyn i förhållande till pågående ärende. Vid miljönämndens sammanträde 2021-01-28, § 11 lämnade miljödirektören information om "Anmälan om tillsyn och bristande kontroll". Av protokollet framgår att miljönämnden var överens om att miljöförvaltningen skulle handlägga ärendet och hålla nämnden uppdaterad. Detta innebar att det ålåg miljöförvaltningen att

2021-04-29

Diarienummer

MN 2021/0049.2

upprätta en svarsskrivelse samt att ta ställning till behovet av tillsyn och att i sådana fall handha ärendet.

Miljönämnden sände ett svar på inlämnad skrivelse 2021-02-08.

I samband med beredningen av detta yttrande har ledamoten å sin sida framfört att det var viktigt för honom att själv besvara e-post direkt ställd till honom i egenskap av folkvald politiker. Han menar att han dessutom varit tydlig med i vilken funktion kommunikationen skett med personerna ifråga. Det har även lämnats en redogörelse till mottagarna om varför den privata e-posten användes.

Vid miljönämndens beredning av detta yttrande har det framkommit att ledamoten avstått från att meddela nämndens ordförande att han har haft svårighet att bemästra den tekniska utrustning som nämnden tillhandahållit, en surfplatta. Ledamoten har istället utfört till uppdraget hänförligt arbete på sin egen dator. Ledamoten har vidare angett att han har för vana att i nära anslutning till avslutad kommunikation skicka kopia på utgående och inkommande e-post till miljöförvaltningens brevlåda för registrering.

Miljönämnden erfar att efter avslutad utväxling 2021-02-07 sände ledamoten kopia på samtliga e-postmeddelanden, inkommande och utgående, till förvaltningsbrevlådan för registrering. Registrering skedde därmed 2021-02-08, tio dagar efter det att ledamoten sände sitt första svar per e-post till anmälarna. Miljönämnden bifogar utdrag härför från ärendehanteringssystemet, bilaga 1.

Miljönämnden vinnlägger sig om att ledamöterna följer för uppdraget tillämpliga lagar. Utbildning för nämnden sker vid varje ny mandatperiod men också löpande. Av kommunens riktlinjer, bilaga 2, framgår det tydligt att förtroendevalda erhåller en egen e-postadress, vilken ska användas inom ramen för uppdraget. Dessa riktlinjer har samtliga ledamöter fått ta del av när uppdraget i miljönämnden inleddes.

Miljönämnden ser allvarligt på det inträffade. Ledamotens behov av särskilt stöd med avseende på teknisk utrustning framkom först vid samtalet med anledning av denna JO-anmälan. Ledamoten har omedelbart erhållit vägledning om handhavande och även stöd från IT-avdelningen att bemästra bruket av den e-postadress som ska användas inom ramen för uppdraget.

För miljönämnden finns sedan länge ett inplanerat utbildningstillfälle i höst. Utbildningen syftar till att aktualisera kunskapen om det regelverk som gäller för uppdraget i nämnden. Utbildningen kommer att, med anledning av JO-anmälan, fokusera än

2021-04-29

Diarienummer

MN 2021/0049.2

tydligare på vikten av att allmänna handlingar behandlas enligt tillämpliga bestämmelser.

Saklighet och opartiskhet

Föreliggande anmälan avser även klagomål på att ledamoten skulle ha hållit en nedvärderande ton beträffande den "Anmälan om tillsyn och bristande kontroll" som sändes till bland annat ledamoten 2021-01-22. I e-post daterad 2021-01-30 har ledamoten uttryckt "Försök att inse att modernisering och utvidgning är en förutsättning för dess överlevnad." vilket mottagaren reagerat på.

Enligt 1 kap. 9 § RF ska domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Enligt denna objektivitetsprincip är det också relevant att bedöma hur en myndighets agerande uppfattas. Redan risken för att en myndighets agerande uppfattas på ett sätt som innebär att saklighet eller opartiskheten åsidosätts är tillräcklig för att agerandet ska anses strida mot regeringsformens bestämmelse (jmf. JO dnr 1671-2019).

Ledamoten har i ett ärende som ännu inte fått laga kraft uttryckt åsikter om den verksamhet som var föremål för överprövning. Flertalet av personerna bakom "Anmälan om tillsyn och bristande kontroll" har också varit sakägare i tidigare och pågående prövning av den verksamheten som avsågs i klagomålet.

Ledamöterna i miljönämnden har inför sitt uppdrag erhållit utbildning som omfattat frågan om saklighet och opartiskhet. Genom JO-anmälan har miljönämnden fått kännedom om ett behov av fördjupning i ämnet. Ledamöterna i nämnden kommer därför inte endast erhålla förnyad information vid utbildningstillfället i höst utan medverka vid en grundlig genomgång av hur regeringsformens krav påverkar deras uppdrag.

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen tillsammans med miljönämndens ordförande samt berörd ledamot.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

2021-04-29

Diarienummer

MN 2021/0049.2

Björn Berséus
Miljödirektör

Ursula Gårdendahl
Kommunjurist

Beslutet skickas till

Riksdagens ombudsmän;
JO
Box 16327
103 26 STOCKHOLM